

Beskæftigelsesregionerne

Nordjylland og Hovedstaden & Sjælland

Mulige veje til uddannelse og job for unge med psykiske barrierer

Casesamling

Mulige veje til uddannelse og job for unge med psykiske barrierer

En analyse af indsatsen i Beskæftigelsesregion Nordjylland og Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland

September 2009

New Insight A/S

Læderstræde 34, 4. sal
1201 København K.
Tlf. 3369 1300
Email: office@newinsight.dk
www.newinsight.dk

Beskæftigelsesregion Nordjylland

Vestre Havnepromenade 9, 3. sal
9000 Aalborg
Tlf. 7222 3600
Email: brnord@ams.dk
www.brnordjylland.dk

Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland

Universitetsvej 2
4000 Roskilde
Tlf. 7222 3400
Email: brhs@ams.dk
www.brhovedstadensjaelland.dk

1. Indledning og baggrund

New Insight har for Beskæftigelsesregionerne Nordjylland og Sjælland & Hovedstaden udarbejdet en rapport om indsatsen for unge med psykiske barrierer. Denne casesamling er et mindre uddrag af hovedrapporten og præsenterer i korte træk kendetegnene for unge med psykiske barrierer i forhold til job og uddannelse samt ni cases på, hvordan indsatser overfor disse unge kan se ud.

Casesamlingen kan give inspiration til, hvilke elementer der er virksomme i indsatsen, hvordan indsatser kan tilrettelægges, og hvordan de udviklede tilbudsvifter, som præsenteres i hovedrapporten, konkret kan sammensættes.

I hovedrapporten kan der hentes flere eksempler på konkrete initiativer og derudover er det her, de udviklede tilbudsvifter er præsenteret.

I rapporten sondres der mellem tre grupper af unge med psykiske barrierer:

- Unge med psykiske barrierer der er klar til uddannelse eller job
- Unge med psykiske barrierer der er på vej til at blive klar til uddannelse eller job
- Unge med psykiske barrierer der ikke er klar til uddannelse eller job.

Casesamlingen er struktureret ud fra disse tre grupper.

Casene er konstrueret ud fra dels desk research dels konkrete historier, som er blevet præsenteret på workshops eller i interview. Beskrivelserne af de unge er blevet verificeret via workshops for at sikre, at de beskrevne profiler er genkendelige. Derudover har deltagerne arbejdet med indsatserne i de afholdte workshops. Casene er således en konstruktion på baggrund af de afholdte workshops, desk research og en efterfølgende bearbejdning af New Insight. Kildehenvisningerne i casene viser, hvor inputtet til casen er hentet.

1.1 Psykiske barrierer for job og uddannelse

Der knytter sig særlige udfordringer til unge med psykiske barrierer ud over de udfordringer, der generelt kan eksistere hos ledige unge. Herunder præsenteres nogle af de typiske barrierer, som målgruppen kan have. Fokus er på barrierer for job eller uddannelse, hvilket betyder, at der kan være andre aspekter relateret til barriererne, som ikke nævnes her.

Det er vigtigt at understrege, at samtlige barrierer ikke kan identificeres hos alle unge med psykiske barrierer, samt at barriererne kan være både midlertidige og permanente. De unges tilstand kan være foranderlig over tid, hvorfor barriererne kan ændre sig.

Unge med psykiske barrierer har naturligvis en række individuelle ressourcer, som indsatsen også skal fokusere på. For at kunne arbejde ressourceorienteret med de unge kan det være nyttigt med viden om de typer af begrænsninger og barrierer, som psykiske barrierer kan medføre.¹ Med denne viden er det nemlig muligt at tilrettelægge indsatsen under hensyn til barriererne.

Nogle typiske barrierer, som målgruppen kan opleve i forhold til beskæftigelse og uddannelse, omfatter:

Barrierer knyttet til social interaktion, som:

- Problemer med at håndtere eller kontrollere en uhensigtsmæssig adfærd
- En meget udadreagerende eller indadreagerende adfærd
- Manglende eller meget begrænset socialt netværk.

Da der i arbejdslivet og på uddannelsesinstitutioner sker sociale interaktioner konstant, kan disse barrierer have konsekvenser for den unges arbejds- eller uddannelsespræstation, fastholdelse og tilfredshed.

Problemer med social interaktion kan give udfordringer i kontakten med jobcentret og senere i relation til en arbejdsplads eller uddannelsesinstitution. De unge kan have svært ved at acceptere autoriteter eller kan være svære at nå ind til.

Barrierer knyttet til den unges selvforståelse, såsom:

- En urealistisk selvforståelse i forhold til egne evner og kompetencer
- Manglende eller lav grad af sygdomsforståelse og -erkendelse.

Typisk kan unge med en urealistisk tro på egne evner have flere afbrudte uddannelses- og ansættelsesforhold bag sig. Det kan være vanskeligt for medarbejdere i jobcentret at vejlede unge med barrierer knyttet til selvforståelsen, da de unges ønsker og vurderinger af fremtiden og egen situation ofte ikke stemmer overens med deres faktiske kompetencer og kvalifikationer.

Praktiske udfordringer i hverdagen, som:

- Problemer med at styre deres økonomi og organisere hjemlige pligter
- Problemer med kontakter til øvrige relevante instanser (f.eks. behandlingssinstitutioner og socialforvaltning)
- Problemer i forhold til personlig hygiejne
- Problemer med at overholde aftaler.

Det kan betyde, at den unge er ustabil i sit fremmøde og kan have svært ved at holde fokus på beskæftigelse eller uddannelse.

Faglige barrierer:

- Indlæringsvanskeligheder (f.eks. sent udviklede)
- Problemer med at fastholde fokus eller koncentration

¹ Et eksempel på hvordan der kan arbejdes ressourceorienteret med unge med psykiske barrierer, er Specialisterne. Det er en virksomhed, der udelukkende ansætter medarbejdere med Autisme Spektrum Forstyrrelser. Se www.specialisterne.dk for uddybning.

Faglige barrierer vanskeliggør de unges mulighed for at gennemføre en uddannelse. De faglige barrierer kan ofte betyde, at den unge kan have svært ved at fastholde motivationen og kan være ustabil i fremmødet.

Misbrugsproblemer og kriminalitet

Nogle unge med psykiske barrierer har en forøget risiko for misbrugsproblemer og eventuel kriminalitet. Misbrugsproblemer kan skyldes den unges eget forsøg på selvmedicinering – men kan omvendt også være en del af årsagen til de psykiske problemer. Misbruget bliver en barriere, når det påvirker den unges parathed i forhold til job og uddannelse, og hvis jobcentermedarbejdere oplever, at fokus i meget høj grad flyttes fra beskæftigelse og uddannelse til hverdagen og et mere kortsigtet perspektiv.

1.2 Gruppen af unge der er klar til job

Unge med psykiske barrierer, der er klar til uddannelse eller job, er kendetegnet ved, at de ikke har væsentlige barrierer, der forhindrer, at de kan starte i ordinær uddannelse, uddannelsesrevalidering eller ordinært job, fleksjob eller støttet beskæftigelse.

De barrierer, som kan findes blandt disse unge, kan være:

- Problemer med at skabe og fastholde sociale relationer
- Problemer med praktiske gøremål i hverdagen
- Koncentrationsproblemer
- Flere afbrudte uddannelsesforløb
- Problemer med at fastholde et job
- Uafklaret boligsituation

Kendetegnende er dog, at denne gruppe af unge med den rette indsats og støtte kan deltage i uddannelse eller job på lige fod med unge, der ikke har psykiske barrierer.

En ung i denne målgruppe kan have diagnosticerede psykiske lidelser eller lettere symptomer på sådanne. Det afgørende er, at lidelsen *enten* er lægeligt udredt, og at det derfor står klart, hvilken behandling den unge evt. skal have sideløbende med uddannelse eller job, eller at den unge allerede er i behandling. *Eller* at symptomerne er af en sådan karakter, at de ikke giver mistanke om, at den unge ikke vil kunne magte uddannelse/job.

Indsatsen for denne målgruppe omfatter tiltag, der retter sig mod at få den unge i gang med eller fastholdt i uddannelse eller job.

Herunder er tre cases, der beskriver forløb for unge i denne målgruppe.

Tabel 1.1: Mand i 20'erne med flakkende adfærd

Profil	8 ugers modul	6 ugers modul	6 måneders modul	12 ugers modul	Det videre forløb
<p>Arbejdserfaring - korte ansættelser</p> <p>Uddannelseserfaring - to afbrudte uddannelser men har gennemført datamatikeruddannelse</p> <p>Personlige / sociale barrierer - indelukket, lavt selvværd, rastløs - ved krav reageres med voldsomme temperamentsudbrud - vanskelig ved at modtage kritik</p> <p>Helbred - Mener selv at lide af depressive tendenser - jobcenter har mistanke om let grad af ADHD og/eller angst</p> <p>Forudgående ledighed - 6 måneder hvor han gennemgik et 4 ugers jobsøgningskursus</p>	<p>Indgangsmodul Tilrettelagt som individuelle samtaler kombineret med små hold</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fokus på kompetencer og selvværd - Fokus på forståelse for egne reaktionsmønstre, hvorfor de opstår og hvordan han kan handle på dem. - Indsigt i hvordan krav fra omverden kan håndteres - Fokus på netværksskabelse 	<p>Praktikforløb</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jobcenter finder i samarbejde med manden en egnet praktikplads via det lokale virksomhedsnetværk². Match sker med afsæt i såvel faglige og sociale kvalifikationer. - træningspraktik der går over i rekrutteringspraktik - træning af sociale kompetencer og krav-sætning - træning i at indgå i en gruppe og give sparring - Der indgås aftale mellem praktikplads, jobcenter og den unge om arbejdsopgaver, arbejdsområde, samarbejde med kolleger mv. - Sikre tryghed og stabilitet 	<p>Løntilskudsforløb med tilknyttet mentor fra arbejdspladsen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Træning af faglige kvalifikationer - Optræning af sociale kompetencer - Mentor fra arbejdsplads introducerer arbejdsopgaver, vurderer arbejdsområde i samarbejde med manden, sikrer at han får teamworkopgaver med særlig støtte 	<p>Efterværn med klippekortsordning i forbindelse med ordinært job³</p> <p>Den unge har mulighed for løbende samtaler med social mentor i forbindelse med evt. problemer</p>	<ul style="list-style-type: none"> - arbejder på 3. år i den pågældende virksomhed - har egen bolig og klarer selv alt det praktiske - har lært at modtage positiv og negativ kritik fra kolleger og arbejdsgiver - dyrker motion og karate i fritiden
	<p>Afklaring af behandlingsindsats. Dialog med praktiserende læge og afklaring af evt. behandling.</p>		<p>Psykologisk terapiforløb, hvor psyko-uddannelse indgår</p>		
	<p>Social mentor⁴ tilknyttes i forløbet</p> <ul style="list-style-type: none"> - hjælper med at etablere selvsigt i forhold til det nødvendige i at konsultere egen læge eller psykiater for at få udrettet den helbreds-mæssige situation - har individuelle samtaler om de problemer, der opleves i forløbet, f.eks. i forhold til sociale relationer og samspil med andre - skaber tillid og tryghed i forløbet og sikrer, at den rette indsats gives. Vurderer behov for justering af indsats undervejs, tager hånd om praktiske forhold, der influerer på forløbet og sikrer kontinuitet og sammenhæng i indsatsen overfor den unge - sikrer gode overgange mellem de forskellige forløb og indsatser 				

Kilde: Workshops og desk research. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.

² Se Virksomhedsnetværk i Viborg, som har gode erfaringer med etablering af fast samarbejde med virksomhederne.

³ Bl.a. Odense Kommune har gennemført klippekortsordning for efterværn. Se Discus (2009): "Inspirationskatalog. Organiseringen af helhedsindsatsen for kontanthjælpsmodtagere med psykosociale handicap"

⁴ Se bl.a. Discus (2008): "Midtvejsevaluering. Forsøgsprojekt om sociale mentorer" for inspiration til forskellige anvendelsesformer

Tabel 1.2: Sent udviklet, jobklar kvinde på 18 år				
Profil	½ års modul	2 års modul	½ års modul	Det videre forløb
Uddannelseserfaring - gennemgået grundskoleforløb i specialklasse - 2-årigt ophold på specialefterskole - ikke egnet til kompetencegivende ungdomsuddannelse Arbejdserfaring - ingen, ikke klar forestilling om job på arbejdsmarkedet, men ønsker umiddelbart job på fabrik Personlige, sociale barrierer - problemer med koncentration, - meget begrænset socialt netværk - kan ikke klare sig i egen bolig, bor hos forældre, der har svært ved at overskue situationen. - ønsker egen bolig Helbred - ingen problemer ud over den sene udvikling Forudgående ledighed - 6 måneder	Erhvervsafklaringsforløb , som kombineres med botilbud - praktikaftale på plastvarefabrik - aftale om at starte med simple pakkeopgaver, som over tid udvides med flere jobfunktioner - aftale om fleksible forhold, så kvinden kan holde små pauser, når koncentration svækkes	Fleksjob , hvor der startes med 2/3 kommunalt tilskud på grund af nedsatte funktionsevner, uselvstændighed og mangel på fleksibilitet i arbejdsfunktioner.		- efter 8 år stadig ansat på samme fabrik i fleksjob med kommunalt tilskud på 50 pct. - er blevet meget mere selvkørende på arbejdet - passer sit arbejde til punkt og prikke
	Botilbud for unge sent udviklede - træning i hverdagsmestring - etablering af sociale netværk	Botilbud fortsætter - træning i hverdagsmestring - videre udbygning af sociale netværk - sikring af stabilitet og tryghed - langsom tilvænning til selv at skulle varetage flere og flere praktiske opgaver	Udslusning fra botilbud - kvinden flytter til egen bolig, men får stadig hjælp og støtte til husholdning og praktiske opgaver - behov for fremtidig hjælp og støtte i egen bolig afklares	- har købt hus sammen med kæreste - er stadig med i en pigeklub, der blev startet i botilbuddet. De mødes og spiser hos hinanden på skift.
Fast kontaktperson i forbindelse med job- og boprojektet - sikring af tryghed og stabilitet gennem hele forløbet - opgaver og træning justeres undervejs i tæt dialog mellem kontaktperson, den unge kvinde og arbejdspladsen, hvis der er tale om jobrelaterede opgaver - sikre sammenhæng mellem beskæftigelsesindsats, bolig-mæssig indsats, social indsats – herunder hverdagsmestring.				
Kilde: Casen er baseret på særlig inspiration fra Elmelund i Thisted: Et job- og boprojekt for unge sent udviklede. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.				

Tabel 1.3: Ubeslutsom kvinde på 19 år

Profil	Modul på mellem 12-26 uger Fleksibelt individuelt tilrettelagt forløb.	Uddannelse	Det videre forløb
<p>Uddannelseserfaring - gennemført gymnasial uddannelse med højt karaktergennemsnit - vil gerne i gang med universitetsuddannelse, ved ikke hvilken, er meget opsat på at vælge den rigtige</p> <p>Arbejdserfaring - ingen særlige</p> <p>Personlige, sociale barrierer - stiller høje krav til sig selv - svært ved at knytte sig til andre og har få venner - svært ved at håndtere krav, bliver forvirret, føler ikke kontrol, svært ved at træffe valg - indesluttet, modløshed ift. at ændre sin situation - Føler sig presset af sine forældre, der er akademisk uddannede, og som presser på for at hun skal tage uddannelse</p> <p>Helbred - været indlagt i længere periode for anoreksi</p> <p>Forudgående ledighed - 1 års ledighed samtidig med periode med indlæggelse</p>	<p>Uddannelsespakke med uddannelsesbesøg; snusepraktikker Uddannelsespålæg til kvinden</p>	<p>Optagelse og start på uddannelse - efterværn og overgang til almindelig rådgivning på uddannelsesinstitution</p>	<p>- læser samfundsvidenskabelig universitetsuddannelse på 3. år</p> <p>- bor stadig på kollegium, hvor hun har fået tætte relationer til de andre beboere</p>
	<p>Uddannelsessøgning og rådgivning om forskellige uddannelsesvalg - hvordan søger man ind på en uddannelse - rådgivning om krav til forskellige uddannelser og muligheder for støtteordninger</p>	<p>Ungerådgivning i forlængelse af studievejledning. Mulighed for psykologstøtte⁵</p>	<p>- arbejder stadig med at styrke sit selvværd og evne til at træffe egne beslutninger</p>
	<p>Selvtillid, selvværd og evne til beslutningstagen. Fokus på kompetencer og synliggørelse af disse - arbejde med selvtillid, selvværd og evnen til beslutningstagen - synliggørelse af kompetencer</p>	<p>Kvinden flytter i forbindelse med uddannelsesstart ind på et kollegium, hvor der er ansat en "social vicevært".</p>	<p>- er blevet mere fri af forældrene og deres forventninger</p>
	<p>Fysisk aktivitet – krop og sundhed - arbejde med sundhed, kost og helbred - arbejde med udholdenhed</p>	<p>Den sociale vicevært hjælper med personlige og sociale problemstillinger samt med netværksskabende aktiviteter⁶</p>	<p>- benytter sig med jævne mellemrum af psykologisk vejledning, som er tilknyttet universitetet</p>
	<p>Undersøge behov for psykologhjælp og indhente oplysninger fra praktiserende læge - samarbejde med socialforvaltning og praktiserende læge</p>		

Kilde: Workshops, desk research. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentre ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.

⁵ På en af de afholdte workshops blev det diskuteret, at der er behov for at tænke i tværfaglige vejledningsteam på de lange videregående uddannelser. Disse teams kunne inspireres af tværfaglige vejledningsteams, der allerede eksisterer på erhvervsskoler mv.

⁶ Et forslag der blev udviklet på workshops, idet mange unge med psykiske barrierer har brug for en særlig støtte, som kan opsøges uden for uddannelsesinstitutioner og/eller arbejdsplads. Mulighed for at den unge hele døgnet kan komme i kontakt med en person, som har erfaringer med at hjælpe med personlige og sociale problemstillinger.

1.3 Gruppen af unge der er på vej til at blive klar

Unge i denne målgruppe er kendetegnet ved, at der er behov for en indsats for at gøre den unge klar til uddannelse eller job. De unge har en række barrierer, der skal afhjælpes eller arbejdes med, før ordinær uddannelse eller beskæftigelse kan komme på tale.

De unge er kendetegnet ved at have psykiske barrierer, som især kan omhandle:

- Problemer med hverdagsmestring
- Koncentrationsproblemer
- Adfærdsrelaterede problemstillinger
- Svagt socialt netværk
- Manglende evne til at fastholde arbejde eller uddannelse
- Uafklaret fremtidsperspektiv
- Manglende udredning af psykiske barrierer og evt. diagnose
- Misbrug, dårlig økonomi og udsat boligsituation.

De unge i denne målgruppe kan have diagnosticerede psykiske lidelser eller have symptomer på sådanne. Symptomerne kan være af en sådan karakter, at de giver mistanke om, at den unge på kort sigt ikke vil kunne magte job eller uddannelse, før tilstanden er stabiliseret eller helbredt. Kendetegnende for unge i denne gruppe er desuden også, at de oftest er uafklarede i forhold til deres fremtidsperspektiv, hvilket betyder, at det ikke er entydigt fra starten, om den unge er motiveret for job eller uddannelse.

Derudover kan de unge have en række supplerende barrierer ud over helbredsproblemer, der skal afhjælpes, før de er klar til job eller uddannelse.

Denne gruppe af unge har brug for en helhedsorienteret indsats, der kan favne bredt - dvs. en indsats, der både kan være beskæftigelses- eller uddannelsesrettet, men derudover også omfatte træning i hverdagsmestring og erkendelse af egne begrænsninger og hjælpe- eller støttebehov.

Herunder er tre cases med eksempler på forløb for unge i denne målgruppe.

Tabel 1.4: 21-årig mand med mistanke om ADHD og OCD					
Profil	3 mdr. modul	3 mdr. modul	1 års modul	Start på uddannelse	Det videre forløb
<p>Arbejdserfaring - kortvarige ansættelser inden for servicebranchen</p> <p>Uddannelseserfaring - afsluttet folkeskole - hans drøm er at blive uddannet kok men han ved ikke helt, hvordan uddannelse og arbejdsindhold er.</p> <p>Helbred - jobcenter har mistanke om OCD og ADHD - lider af tvangstanker og tvangshandlinger - har haft flere panikangstanfald. Panisk bange for bakterier - har begrænset viden og erkendelse af, hvad hans tvangstanker og -handlinger betyder for ham - ingen medicinering da han ikke har kontakt til læge</p> <p>Personlige og sociale barrierer - svært ved at være sammen med andre mennesker, - magter ikke at handle ind mv. da der er mange mennesker i et supermarked, hvilket gør ham angst for mange bakterier</p> <p>Forudgående ledighed 2 år</p>	<p>Relationsopbygning - individuelt samtaleforløb, hvor der opbygges kontakt og tillid</p>	<p>Tværfagligt udredningsteam bestående af læge, psykiater, psykolog, jobcentermedarbejder og socialpædagog</p>	<p>Kompetenceafklaring og – opbygning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Snusepraktik i en kantine - Træningsbane. Træningsforløb med screeningsamtaler og afklaringspraktik på virksomhed, der er klædt på til at guide unge med psykiske problemer. Afprøve andre områder end køkken og kantine - Afklaringspraktik på virksomhed, hvor fokus er på at støtte motivation for uddannelse - Korte opkvalificerende kurser 	<p>Start på erhvervsuddannelse med mentorstøtte</p>	<ul style="list-style-type: none"> - har gennemført uddannelse og søger job - anfald med panikangst er ophørt, men er stadig i behandling for tvangstanker og –handlinger - kommer jævnligt på værested for unge med psykiske barrierer. Giver selvindsigt og hjælp til at anerkende sig selv
	<p>Hverdagsmestring og social træning - hjælp til praktiske forhold såsom indkøb, organisering af hjemmet - træning i relationsdannelse, arbejde med selvindsigt og selvværd</p>				
	<p>Fast støttekontaktperson eller social mentor - fast tilknyttet person der følger ham gennem forløbet og fungerer som sparringspartner</p>				
	<p>Fast tilknyttet sagsbehandler i jobcentret - følger ham fra start til slut - fungerer som tovholder i forhold til koordinering af indsatsen - følger hans udvikling og fremhæver konstant de positive fremskridt, der langsomt opbygges gennem forløbet</p>				
	<p>Behandling: terapi for tvangshandlinger og angst hos psykolog, behandling hos psykiater med evt. medicinering og stabilisering heraf</p>				
<p>Kilde: New Insight. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.</p>					

Tabel 1.5: 25-årig mand med mistanke om Autismespektrumforstyrrelse				
Profil	7 måneders modul	1 måneds modul	5 måneders modul	Ansættelsesforløb og fremtid
<p>Arbejdserfaring</p> <ul style="list-style-type: none"> - 7 ufaglærte jobs bag sig - dårlig erfaring med rutinearbejde <p>Uddannelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gennemført 1-årig HG-uddannelse - fem afbrudte uddannelsesforløb (både ungdoms- og erhvervsuddannelser) <p>Helbredsproblemer</p> <ul style="list-style-type: none"> - mistanke om Autisme Spektrums Forstyrrelse - ofte sygefravær grundet stresspåvirkning - lyde irriterer og distraherer <p>Personlige og sociale problemer</p> <ul style="list-style-type: none"> - behov for at sidde med front mod døren i rum - perfektionist, bliver ofte stresset af egne høje krav - mister koncentration v. ydre påvirkninger - svært ved at lære andre at kende og føler sig ikke som del af et fællesskab - føler sjældent sympati - virker irriteret - svært ved praktiske opgaver i hjemmet - bor rundt omkring hos familie eller på gaden 	<p>Hjælp til bolig-situation</p> <ul style="list-style-type: none"> - Finde passende bolig - Bostøtte i hjemmet <p>Hverdagsmestring</p> <ul style="list-style-type: none"> - hjælp til dagligdags gøremål: indkøb, bank, madlavning, tøjvask, rengøring, transport - afdække behov for personlig hjælper eller støtte-/kontaktperson efter Serviceloven 	<p>Forberedelse til arbejdsevneafklaring</p> <ul style="list-style-type: none"> - formøde, hvor det afklares om arbejdsevneafklaringssted er det rigtige valg - deltagelse af jobcenter, familiemedlemmer og arbejdsevneafklaringssted 	<p>Arbejdsevneafklaring</p> <ul style="list-style-type: none"> - alle arbejdsopgaver i virksomheden afprøves - arbejdspladsen er indrettet med hensyntagen til den enkeltes behov for struktur, forudsigelighed og arbejdsrytme - afdækning af styrker og svagheder indenfor tre opgaveområder - træning af mødestabilitet - afklaring af sociale kompetencer - samtaler, undervisning og vejledning om handicappets betydning, sympatimønster mv., så den enkelte opnår egen indsigt i dette - læring om strategier i hverdagen med henblik på "hjælp-til-selvhjælp" - ekstern virksomhedspraktik, hvor der vurderes på evnen til at begå sig under nye rammer og blandt ukendte medarbejdere - udarbejdelse af ressourceprofil 	<p>Fleksjob på 24 timer ugentligt hvor hans særlige faglige evner udnyttes (evnen til at skabe struktur og overblik i indviklede systemer, god til at organisere, planlægge og strukturere arbejdsopgaver.)</p> <p>I beskæftigelse på 2. år</p> <p>Pædagogisk konsulent</p> <ul style="list-style-type: none"> - i starten af ansættelsesforholdet holdes møder hver 14. dag. Her tales om håndtering af overgang til arbejdet. Behov for hjælp til at få arbejde og fritid til at hænge bedre sammen, behov for hjælp til konkrete problemer, f.eks. møder med kommunen el. lign. - denne hjælp fortsætter i månedlige samtaler - pædagogisk konsulent er ansat på virksomheden, og det er virksomheden selv, der afholder udgifterne. <p>Sociale relationer</p> <p>Har til tider behov for pauser alene. Har stabilt forhold til forældre</p>
	<p>Afklaring af uddannelses- og beskæftigelsesmål</p> <ul style="list-style-type: none"> - afklaring af mulighed uddannelse - afklaring af jobområder der sigtes efter 			

Kilde: Casen er inspireret af Specialisterne samt desk research. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.

Tabel 1.6: Kvinde på 20 år med angst og depression			
Profil	1 års modul	1 års modul	Genoptag på uddannelse og fremtiden
<p>Arbejdserfaring - ingen</p> <p>Uddannelseserfaring - matematisk studentereksamen - påbegyndt universitetsstudium, været i gang i 2 år, dumpet flere kurser</p> <p>Helbred - depression og panikangst - føler sig forfulgt - dagligt alkoholmisbrug (brugt som virkelighedsfortrængning)</p> <p>Personlige og sociale barrierer - meget lavt selvværd - mobbet systematisk gennem folkeskolen - isoleret tilværelse - trives ikke i gruppearbejde</p> <p>Forudgående ledighed - ingen, men ½ års sygdomsperiode</p>	<p>Forløb med fokus på personlig udvikling kombineret med støttebolig - opbygning af selvtillid og selvværd - motivationsarbejde, opbygge positive forventninger - arbejde med selvindsigt - fast kontaktperson gennem hele forløbet - netværksskabelse - deltage i praktiske forløb på værksteder, musikrum, - motion</p>	<p>Dag- og aftenhøjskole - stabilisering af personlig udvikling - 1 års frirum, hvor interesse for musik dyrkes</p>	<p>Genoptag studier på universitet - gennemførte bachelor samt kandidatgrad - i gang med 3-årigt forskerforløb</p> <p>Ude af misbrug - har ingen problemer med alkohol</p> <p>Sociale relationer Har kæreste og har opbygget tætte venskaber med veninder. Har sociale relationer med kolleger.</p>
	<p>Behandling for depression - praktiserende læge - medicinsk behandling</p>		
	<p>Alkoholafvænning - udelukkende med støtte fra venner kombineret med viljestyrke</p>		
<p>Kilde: Casen er inspireret fra Træningshøjskolen i Aalborg, workshops og desk research. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.</p>			

1.4 Gruppen af unge der ikke er klar

Den tredje målgruppe er unge med psykiske barrierer, som er længst væk fra job og uddannelse. Målgruppen er kendetegnet ved, at de har markante barrierer, der nu og måske også på længere sigt hindrer dem i at komme i uddannelse eller job. Beskæftigelses- eller uddannelsesperspektivet vil typisk have et flerårigt sigte, og for nogle af de unge i denne gruppe kan førtidspensionering være en løsning. Beskæftigelse på særlige vilkår kan også være et muligt udfald for dem.

De unge er kendetegnet ved at have flere af følgende barrierer:

- Markante psykiske barrierer (diagnosticerede som ikke-diagnosticerede)
- Behov for længerevarende behandlingsforløb eller behandling med jævne mellemrum. Kan omfatte indlæggelser.
- Indsatsen kan typisk ikke målrettes beskæftigelse eller uddannelse i første omgang
- Behov for behandlingsmæssig og social stabilisering
- Forskellige helbredsmæssige problemer
- Markante sociale og personlige barrierer
- Faglige barrierer
- Økonomiske og boligmæssige problemer
- Misbrug og kriminalitet

Herunder er tre cases, der beskriver eksempler på forløb for unge i denne målgruppe.

Tabel 1.7: Mand midt i 20'erne med diagnosen paranoid skizofreni

Profil	6 måneders modul	6 måneders modul	1 års forløb	Det videre forløb
<p>Arbejdserfaring</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ingen erhvervserfaring - Er udeblevet fra samtaler i jobcentret og senest fra en arbejdsprøvning. <p>Uddannelseserfaring</p> <p>Droppede gymnasiet i 2.g</p> <p>Helbred</p> <ul style="list-style-type: none"> - Har været indlagt i længere perioder med skizofrene symptomer og har fortsat behov for behandling. Følger ikke behandlingsplanen - Har et markant hashmisbrug, der har varet i flere år. <p>Personlige og sociale barrierer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lever en isoleret tilværelse og har intet netværk. - Er i sporadisk konflikt med sin familie. - Ustabil økonomisk situation - er blevet trukket i kontanthjælp uden effekt på fremmøde i jobcenter - har egen bolig <p>Forudgående ledighed</p> <ul style="list-style-type: none"> - Flere år på kontanthjælp. - Visiteret til leverandør med speciale i unge med psykiske barrierer 	<p>Behandling</p> <ul style="list-style-type: none"> - psykologsamtaler og medicinering - misbrugsafvænnning 			
	<p>Opsøgende indsats og relationsdannelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - opsøgning på forskellige væresteder samt bopæl - kontakt til behandlingssted - der etableres stabil kontakt og tillid i relationen 	<p>Social færdighedstræning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Psykoedukation - Håndtering af symptomer - Opdage tegn på psykose - Tage ansvar for egen situation, herunder behandlingsbehov - Konfliktløsningsredskaber - Start på netværksarbejde - hverdagsmestring med særligt fokus på stabilisering af økonomi - motion og gåture <p>Arbejde i café efter evner og muligheder</p> <ul style="list-style-type: none"> - Forløbet er tilrettelagt med individuel vejledning og rådgivning suppleret med samtaler i mindre grupper, hvor unge i samme situation deler oplevelser og erfaringer. 	<p>Afklaring af uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder:</p> <ul style="list-style-type: none"> - støtte til afklaring af uddannelses- eller jobsituation. - støtte til udarbejdelse af uddannelses- eller jobplan - arbejdspladsbesøg sammen med medarbejdere fra den eksterne leverandør <p>Motivation og stabilitet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bl.a. med inddragelse af støtte-kontaktperson <p>Udredning af arbejdsevne med henblik på indstilling til førtidspension</p>	<p>Er på førtidspension med mulighed for genoptagelse af sagen</p> <p>Varetager et skånejob på en cafe for unge med psykiske lidelser fem timer ugentligt</p> <p>Er inde i stabilt behandlingsforløb</p> <p>Har et netværk blandt andre unge i samme situation</p>
	<p>Kilde: New Insight baseret på eksempel fra Opus og workshops. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.</p>			

Tabel 1.8: Forhutlet, sent udviklet, 24-årig mand				
Profil	2 måneders modul	8 måneders modul	4 års modul	Det videre forløb
<p>Arbejdserfaring - ingen</p> <p>Uddannelseserfaring - gennemførte specialfolkeskole for udviklingshæmmede</p> <p>Helbred - forhutlet, udmagret, skrutrygget - har det dårligt - sent udviklet</p> <p>Personlige og sociale barrierer - ikke styr på økonomi, småkriminelt - har meget få ejendele som kan være i to sorte sække - laset tøj, kronraget og har en hård attitude - har kun social omgang i kriminelt miljø - ingen kontakt til familie - indstillet på at få hjælp</p> <p>Forudgående ledighed - 7 år - prøvet adskillige kommunale beskæftigelsesprojekter, trukket i kontanthjælp flere gange</p>	<p>Afklaring af rette tilbud - blev via kommune sendt til et job- og botræningsforløb - afprøvede forskellige institutioner målrettet forskellige målgrupper og forskellige geografiske beliggenheder</p>	<p>Indskrevet på job- og botræningstilbud - nærende kost - hånd om økonomi - indkøb af nyt tøj - håndtering af personlig hygiejne - hverdag med fast rytme og struktur i et fællesskab med ligestillede unge</p>	<p>Fortsættelse af botilbud - arbejde med netværksrelationer; herunder deltagelse i ferie og fritidsaktiviteter med andre unge i botilbudet - stabile vennerelationer - sund og nærende kost, fysisk aktivitet - fortsættelse af arbejdet med personlig hygiejne mv.</p>	<p>Udslusningsforløb fra botilbud - flytter i egen lejlighed, men er indskrevet på botilbud, som betyder, at al hjælp i forhold til hverdagsmestring mv. fastholdes - tilbydes stadig deltagelse i alle sociale arrangementer - deltager i fritidsaktiviteter, fodbold og bowling med venner fra botilbud. Skaber livsglæde og samhørighedsfølelse. - forløb varer to år, hvorefter der tages stilling til, hvorvidt der skal ændres på forholdene</p>
	<p>Praktik - hos lokalt, større tømrerfirma - gå til hånde med forefaldende arbejde - træne mødestabilitet - træning af arbejdsfunktioner - træning af sociale relationer</p>	<p>Fleksjob - fik fleksjob under forudsætning af erhvervelse af kørekort, hvilket lykkedes. - kører byggemateriale ud på forskellige byggepladser, rydder op og kører væk med affald - har fået flere opgaver og arbejdsfunktioner over tid - arbejdsgiver og arbejdskolleger viser tillid og rummelighed i forhold til, at ressourcer og kompetencer skal opbygges over tid - erhverver truckførerbevis, som udvider arbejdsfunktioner - gennemfører stilladskursus, som udvider arbejdsfunktioner</p>	<p>Fortsættelse af fleksjob - fuldt ud integreret, stabil medarbejder, fortsat jobudvikling</p>	
<p>Kilde: Casen bygger på inspiration fra Elmelund i Thisted, et job- og boprojekt for unge udviklingshæmmede. Herudover inspireret af workshops. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver.</p>				

Tabel 1.9: Yngre mand med misbrugsproblemer, sociale og økonomiske problemer							
Profil	½ års modul	½ - 1 års modul		Ca. 1½ års modul	Det videre forløb		
<p>Arbejdserfaring</p> <ul style="list-style-type: none"> - ufaglærte jobs i korte perioder - i konflikt med alle arbejdsgivere, føler sig forfulgt og uretfærdigt behandlet <p>Uddannelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - begrænset intellektuel formåen - gået ud af folkeskole uden afsluttende eksamen <p>Helbred</p> <ul style="list-style-type: none"> - alkoholmisbrug - paranoide tendenser <p>Personlige og sociale problemer</p> <ul style="list-style-type: none"> - kommer fra opløst familie, hvor konfliktniveau var højt - boede med far efter forældres skilsmisse - Far var misbruger, den yngre mand har ageret som den voksne i hjemmet og taget sig af alle praktiske opgaver - intet netværk ud over småkriminelt miljø <p>Bolig og økonomi</p> <ul style="list-style-type: none"> - ingen bolig, store økonomiske problemer <p>Forudgående ledighed</p> <p>Ca. 7 år</p>	<p>Opsøgende beskæftigelsesarbejde og relationsopbygning</p> <ul style="list-style-type: none"> - der indledes kontakt ved opsøgning på væresteder samt andre områder, hvor han holder til - individuelt samtaleforløb - der opbygges kontakt og tillid og introduceres til hjælpeforanstaltninger ift. økonomi, sociale forhold samt misbrug 	<p>Alkoholafvænnning</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afvænningsforløb bestående af samtaleforløb og antabusbehandling. Tilknyttet en kontaktperson fra frivillig organisation inden for alkoholafvænnning 	<p>Afklaring af psykisk lidelse</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afklaring af behandlingsbehov – mistanke om psykisk lidelse (føler sig forfulgt) - samarbejde med praktiserende læge - arbejde med selvindsigt - psykologisk rådgivning 	<p>Motivationsarbejde</p> <ul style="list-style-type: none"> - arbejde med at etablere et jobperspektiv - afklaring af arbejdsidentitet <p>Afklaring til brancher, job og arbejdsområder. Afklaring viste, at det er relevant at gå efter praktisk anlagt arbejde, hvor der ikke er for mange sociale relationer</p> <p>Snusepraktik, hvor konkrete job og arbejdsområder afprøves med henblik på at arbejde i et bestemt jobperspektiv. Konkret afprøves arbejde indenfor Vej og Park området</p>	<p>Ressourceprofil og rekrutteringspraktik</p> <ul style="list-style-type: none"> - Arbejdsprøvninng indenfor Vej og Park - Afdækning af skånebehov ift. psykiske problemer, der typisk opstår ved oplevelse af stort arbejdspress/-krav og mange sociale relationer 	<p>Fleksjob</p> <p>Start på fleksjob indenfor Vej og Park området med ½ kommunalt tilskud</p> <p>Har været i fleksjobbet de seneste 2 år uden forhøjelse af kommunalt tilskud. Et job hvor der arbejdes sammen med to faste kolleger</p> <p>Øvrige sociale forhold</p> <p>Bor nu sammen med kæreste og har gjort det i et halvt år</p> <p>Stort set ude af misbrugsproblem med mindre tilbagefald, når han føler sig presset.</p>	
		<p>Etablering af egen bolig</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 værelses lejlighed 		<p>Hånd-i-hånd medarbejder</p> <ul style="list-style-type: none"> - hjælper med rettidigt fremmøde ift. økonomisk hjælp, dokumentation og fremmøde hos offentlige myndigheder 			
		<p>Håndtering af sociale relationer</p> <ul style="list-style-type: none"> - anger management / kontrol af voldsomme følelsesudbrud og voldelig adfærd - psykoedukation - intensivt samtaleforløb med opfølgende samtaler 					
<p>Fast tilknyttet sagsbehandler i jobcentret - sikrer sammenhæng i forløbet</p>							
<p>Kilde: New Insight baseret på workshops. Den mørke skravering/skygge angiver, at jobcentrene ikke nødvendigvis er inddraget eller har ansvar for disse opgaver</p>							